

Dalí i els parents pobres

Un home tan polèmic i contradictori com Salvador Dalí havia de tenir, per força, una successió polèmica i contradictòria. Un any després de la mort del pintor, les cent noranta obres que va deixar globalment a l'Estat espanyol han estat repartides a satisfacció dels alts representants dels departaments de Cultura dels governs central i autonòmic, úniques instàncies que han participat en la cerimònia político-matemàtica de la negociació.

L'acord diplomàtic, reduït a xifres, es tradueix així: cinquanta-sis obres s'exhibiran en el Centre d'Art Reina Sofia de Madrid i cent trenta-quatre restaran a Catalunya. En el lot de Madrid hi ha vuit de les dotze obres més valorades del llegat, set de les quals són les primeres en el rànking de cotització. D'aquestes set, tres penjaven des de fa cinc anys al museu de Figueres per propi desig de Dalí. De les obres del lot de Catalunya, s'exposaran en el futur Museu d'Art Contemporani de Barcelona les deu o quinze que segons Giralt Miracle «es troben al darrera del discurs artístic actual», i només les altres, és a dir les menys significatives, aniran a parar al Teatre-Museu figuerenc. D'altres llocs dalinians, com Cadaqués i Púbol, sembla que no cal ni parlar-ne...

Amb aquesta solució dubtosament salomònica, consensuada entre Madrid i Barcelona, dues tristes realitats es fan paleses: que la voluntat personal de Dalí no ha pas estat respectada, sinó expressament desobeïda, i que la ciutat de Figueres i la Fundació Gala-Dalí han estat marginades de la negociació i només han intervingut en el procés com a fantasmals convidats de pedra. Ni la pàtria de Dalí ni la institució que el pintor presidia i que porta el seu nom han tingut ocasió de defensar llurs criteris, perquè els seus respectius representants no han estat consultats i ni tan sols s'ha arribat a reunir la comissió creada en el sí de la Fundació per negociar el futur del llegat.

De què és la culpa d'aquesta situació? Potser caldria donar-la, en primer lloc, al propi Dalí, pel seu insòlit testament i per la manca de correspondència entre els seus desitjos verbals i les seves disposicions escrites. Els marginats de la negociació donen tota la culpa als negociadors, mentre que d'altres culpen els marginats per la seva incapacitat d'introduir-se en el joc o per la seva negligència a fer-ho. La culpa és tan difícil de repartir com l'obra daliniana, però els resultats del repartiment són obvis, segurament injustos i possiblement irreparables.

Vist des de les terres gironines, aquest episodi revela, d'una banda, una doble i perillosa identificació de l'Estat espanyol amb Madrid i de Catalunya amb Barcelona i, de l'altra, l'existència d'una política d'aparador que privilegia les grans capitals suposadament culturals en perjudici dels llocs reals on l'artista va néixer i va morir, va viure i va exercitar la seva capacitat creadora. Fra Angelico s'ha d'admirar a Florència i no a Roma; Toulouse Lautrec s'ha de veure a Albí i no a París; Dalí, en canvi, malgrat el seu constant «Visca Figueres», s'haurà de contemplar majoritàriament a Barcelona i a Madrid. Davant la prepotència de les dues metròpolis, propiciada per llurs centralismes respectius, els que fins ara han fet el paper de la trista figura no en podran fer d'altre que el de parents pobres.